

Accès a l'aigua potable

COMISSIÓ DE COOPERACIÓ

El valor de l'aigua

Probablement l'aigua potable és el bé més preciós, tot ésser viu s'hi basa i la seva proximitat és condició per a la supervivència. És tan important, que els grups humans s'organitzen al seu voltant, l'aigua determina la presència en un territori.

Com que vivim a prop de l'aigua o ens arriba just fins a casa als països desenvolupats, sovint creiem que obrint l'aixeta accedim a un bé gairebé il·limitat. Certament, d'aigua n'hi ha molta i tenim la tendència a menysvalorar les coses que són abundants, tot i que, en aquest cas, la percepció canvia sabent que només l'1% de l'aigua de la Terra és potable: la resta és salada o no accessible.

En realitat, l'aigua és un bé escàs que utilitzem en abundància i sembla que no sabem veure'n el contrasentit. De nou hi pot haver un problema de percepció perquè, a més de creure en la disponibilitat il·limitada de l'aigua, tenim el convenciment que en gastem ben poca.

"L'aigua oculta" és la que es troba als productes que consumim i que en aparença no en contenen. Per exemple, per produir un pollastre calen 9.000 litres d'aigua, i 2.700 litres per fer una presa de xocolata. És una gran ironia que siguin necessaris quatre litres d'aigua per produir una ampolla de plàstic per envasar-ne un de sol.¹

Accés desigual a l'aigua

La carència progressiva d'un bé, i l'augment del valor que en resulta, sovint fa emergir la desigualtat a l'hora de distribuir aquest bé que ha esdevingut escàs.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) recomana un total de cent litres d'aigua per persona i dia, com a mínim, per tal de garantir-ne el consum bàsic. Aquesta quantitat inclou tant les necessitats domèstiques com la part proporcional d'aigua consumida en hospitals, escoles, negocis, etc. D'aquesta manera, s'estima que una persona es troba al llindar de la pobresa de l'aigua si el seu accés a aquest bé oscil·la entre els 50 i 20 litres diaris.

L'OMS estima que l'escassetat d'aigua ja afecta quatre persones de cada deu al món.² Tot i que aquesta xifra, es reparteix de manera desigual segons el territori. Així, països com Moçambic tenen una mitjana de consum

LANCY DODEM

de 5 litres per persona i dia, mentre que als Estats Units se'n consumeixen uns 575 litres per persona i dia.

La resolució de l'assemblea general de les Nacions Unides del 2010 reconeixia l'accés a l'aigua com a dret humà essencial, tenint accés a una quantitat d'aigua suficient per a l'ús domèstic i personal que sigui segura, acceptable, assequible (els costos de l'aigua no haurien de superar el 3% dels ingressos de la llar) i accessible físicament (la font d'aigua ha de trobar-se a menys de mil metres de la llar i anar a recollir-ne no hauria de superar els trenta minuts).

Tot i així, avui 750 milions de persones continuen privades d'aquest dret humà i es troben concentrades en països poc desenvolupats. Per exemple, a Moçambic, Papua Nova Guinea i la República Democràtica del Congo més de la meitat de la població no té accés a l'aigua potable.

La manca d'aigua apta per al consum pot tenir conseqüències tràgiques, especialment per als infants a causa de la seva vulnerabilitat a malalties diarreïques associades a l'escassetat d'aigua, el sanejament inadequat, les aigües contaminades amb agents patògens de malalties infeccioses i la falta d'higiene. S'estima que 1,5 milions d'infants de menys de cinc anys es moren cada any

en països en procés de desenvolupament a causa d'aquestes malalties diarreïques.³

La dificultat per aconseguir aigua també té efectes en les dones i nenes, perquè el temps que dediquen a anar-la a buscar l'han de restar del que podrien utilitzar per realitzar tasques com ara formar-se, tenir temps d'oci o de descans, etc. També s'ha de tenir en compte la perillositat que comporta aquesta tasca. En paraules de Ban Ki-moon, exsecretari general de les Nacions Unides: "El problema de l'aigua va més enllà de la qüestió de l'accés. En molts països, les nenes es veuen obligades a abandonar l'escola a causa de la falta d'instal·lacions sanitàries i les dones pateixen violacions i agressions quan van a buscar aigua o quan utilitzen els banys públics."

Però hi ha un altre tipus de factor de desigualtat que s'afegeix al nivell de riquesa del país: el fet de viure a la ciutat o a l'àmbit rural. D'aquests 750 milions de persones amb dificultats per accedir a l'aigua potable, el 90% viuen en zones rurals. Segons l'informe de l'Organització Mundial de la Salut sobre l'accés a l'aigua publicat el 2017, dels 161 milions que utilitzen aigües superficials no tractades, 150 milions viuen en zones rurals.⁴

Hi ha una relació directa entre l'accés a l'aigua i els objectius de desenvolupament

JUAN ALONSO

NAGAPPA

sostenible. Uns quants estudis de les Nacions Unides mostren que cada dòlar invertit en aquest àmbit es multiplica per nou, i això es tradueix en beneficis directes per a les comunitats més desfavorides.

Des d'Alella volem sumar-nos a aquesta lluita contra l'empobriment dels països del sud. Per això, la major part del 0,7% dels ingressos municipals que es dediquen a cooperació internacional van destinats a projectes de cooperació al desenvolupament.

Millora en la gestió de recursos hídrics a l'Índia

Un dels projectes⁵ subvencionats per l'Ajuntament d'Alella el 2016 s'ocupa, justament, de millorar l'accés a l'aigua de comunitats rurals. Consisteix en tot un seguit d'actuacions que porta a terme la Fundació Vicente Ferrer al districte d'Anantapur, a l'Índia, amb la finalitat de millorar les condicions de vida de famílies que depenen molt directament dels recursos hídrics.

Anantapur és un districte que presenta una situació climatològica molt adversa, amb escasses precipitacions anuals, períodes de sequera cada vegada més freqüents i una gestió de l'aigua poc eficaç. El 80% de la població d'Anantapur depèn de l'agricultura, i la possibilitat de desenvolupar un tipus d'agricultura productiva que generi ocupació es veu limitada per la manca d'accés a l'aigua.

Les actuacions de millora d'aquesta situació comencen amb la construcció de tres embassaments per captar, emmagatzemar i distribuir aigua per a un total de cinquanta-sis famílies agricultores de castes desfavorides o empobrides.

Seguidament es preveu instal·lar equips de reg eficients que permetran millorar l'aprofitament i la distribució d'aigua per als cultius de les famílies participants, que deixaran d'utilitzar el reg per inundació als seus conreus.

D'aquesta manera, aprofitant i gestionant eficaçment un recurs escàs com és l'aigua, i fent-la accessible a les persones i comunitats més desfavorides de la societat, s'aconseguirà que millorin i incrementin les collites, augmentin els seus ingressos i puguin romandre a les seves comunitats sense haver d'emigrar cap a les ciutats a buscar feines alternatives a l'agricultura. ●

JUAN ALONSO

1. Emmott, S. (2013): Diez mil millones. Anagrama, Barcelona.

2. <http://www.un.org/es/sections/issues-depth/water/index.html>

3. <http://www.un.org/es/sections/issues-depth/water/index.html>

4. https://www.unicef.es/prensa/casi-750-millones-de-personas-aun-carecen-de-agua-potable-adeuada?gclid=EAlalQobChMI5KnbzIz2QIV9xXTCh0RLQfcEAYASAAEgKaoPD_BwE&gclid=aw.ds

5. Projecte: Millora en la gestió i aprofitament dels recursos hídrics mitjançant la implementació de diferents mesures a la regió de Kalyandurg, districte d'Anantapur (2016-2018), Fundació Vicente Ferrer.